

**J.E. Lietuvos Respublikos Prezidentei Daliai Grybauskaitei
Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkui Viktorui Pranckiečiui
Lietuvos Respublikos Seimo frakcijoms
Lietuvos Respublikos Seimo Migracijos komisijai
Lietuvos Respublikos Ministrui Pirmininkui Sauliui Skverneliui
Žiniasklaidai**

**SAMBŪRIO „KAD LIETUVA NEIŠSIVAIKŠČIOTŲ“ (SKLN) IR
LIETUVOS INTELEKTUALŲ IR NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ
(LINVO) KOALICIJOS**

PAREIŠKIMAS

*Dėl Nacionalinio susitarimo inicijavimo masinei Lietuvos gyventojų emigracijai
ir demografinėi krizei suvaldyti*

2017 m. balandžio 12 d.
Vilnius

2017 m. balandžio 4 d. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė nutarimą „*Dėl demografijos, migracijos ir integracijos procesų valdymo*“.

LR Ministras Pirmininkas ir kai kurių parlamentinių politinių partijų atstovai diskusijose Seime išsakė nuomonę, kad šis nutarimas esąs perteklinis, kad reikalingi ne deklaratyvaus turinio programiniai dokumentai, o konkretūs veiksmai, kurių pakankamai numatyta dabartinės Vyriausybės veiklos programoje.

Sutikdami su žiniasklaidoje išsakoma skeptiška nuomone apie daugelį išties formalių politinės valdžios susitarimų ir deklaracijų, esame įsitikinę, kad lietuvių tautos ir valstybės išlikimą gali garantuoti ne deklaratyvūs valdžios įsipareigojimai patys savaime, o konkretūs darbai. Tačiau pripažindami, kad per 27-erius nepriklausomybės metus emigracija virto masine ir neigiami demografijos procesai įsisenėjo, kad netekome beveik trečdaliao gyventojų, kad ir pastaruoju metu kas mėnesį mūsų šalį visam laikui palieka 5-7 tūkstančiai piliečių, neturime teisės ignoruoti akivaizdžių tautos nykimo faktų ir privalome aukščiausiu politiniu lygiu įsipareigoti suvaldyti emigracijos ir demografinę krizę.

Atkreipiamo dėmesį, kad 2017 m. balandžio 4 d. Seimo nutarimas „*Dėl demografijos, migracijos ir integracijos procesų valdymo*“ yra pirmas per 27-erius nepriklausomybės metus aukščiausiosios valdžios priimtas dokumentas, konstatuojantis, kad Lietuvos piliečių emigracijos mastas ir valstybę ištikusi demografinė krizė yra didieji iššūkiai lietuvių tautos ir valstybės egzistencijai, o jų svarstymo Seimo plenarinėje sesijoje faktas rodo rimtą dabartinio politinio elito susirūpinimą tautos ir valstybės likimu.

Pritardami šiam įstatymų leidėjo žingsniui, kai drąsiai įvardijama viena didžiausių tautos ir valstybės egzistencijai iškilusių vidaus grėsmių, kartu pabrėžiame, kad daug įtakingų politikų, politologų, visuomenininkų ir žiniasklaidos atstovų vis dėlto nepakankamai suvokia savo atsakomybę dėl Lietuvos valstybės ir visuomenės ateities demografinės krizės akivaizdoje.

Atsižvelgdami į tai, pareiškiame:

1. Politikai, atmetantys Nacionalinio - VISAAPIMANČIO VISUOMENĖS SUSITARIMO idėją dėl masinės emigracijos ir demografinės krizės suvaldymo ir viešai reiškiantys „nusivylimą“ bei „pasibaisėjimą“ minimu Seimo nutarimu, akivaizdžiai nepateikia ir neturi alternatyvios demografinės krizės suvaldymo ir tvarios valstybės ateities vizijos.
2. Pastarųjų valstybingumo metų patirtis rodo, kad nei aukščiausi valstybės vadovai ir valdžios pareigūnai ar institucijos, nei viena kuri politinė partija nėra pajėgūs skyrium suvaldyti grėsmingo emigracijos ir neigiamo demografinio proceso Lietuvoje. Šią užduotį tegalima įveikti sutelktomis valdžios ir visuomenės pastangomis, parengiant ilgalaikę Nacionalinę emigracijos ir demografinės krizės

suvaldymo programą, iš esmės keičiant valstybės ekonominę ir socialinę politiką, visuomenės gerovę matuojant ne bendruoju vidaus produktu (BVP), o teigiamais demografijos procesų pokyčiais.

3. Nacionalinėje programoje turi būti įtvirtintas realus valdžios siekis padidinti šalies piliečių ekonominę gerovę, sumažinti socialinę atskirtį, esmingai remti šeimą ir skatinti gimstamumą, keisti nacionalinės kultūros politiką ir švietimo sistemą stiprinant patriotinį auklėjimą, subalansuoti viešojo sektoriaus darbuotojų skaičių ir humanizuoti valdininkų ir piliečių santykius priimant valstybės tarnautojų etikos kodeksą, išgyvendinti smurtą ir patyčias viešajame erdvėje ir tuo būdu didinti pasitikėjimą valstybe, stabdyti valstybės lėšų grobstymą ir švaistymą, skatinti aukštesnės pridėtinės vertės gamybą ir kt. Taip pat piliečiams būtina reali savivalda, galimybė tiesiogiai dalyvauti valstybės valdyme ir teisingumo vykdyme. Įstatymų leidėjas turi pradėti kiekvieną priimamą įstatymą ir teisės aktą vertinti poveikio emigracijai ir šalies demografinėi būklei aspektu, o Vyriausybė reguliariai teikti viešas ataskaitas apie emigracijos ir demografinės krizės suvaldymo rezultatus. Tokiai ilgalaikiai Nacionalinei programai sukurti ir įgyvendinti būtinas – pirma – visuotinis politinio elito, verslo, akademinės bendruomenės ir pilietinės visuomenės susitarimas ir – antra – visų paminėtų jėgų sutelktumas ir solidarumas ją vykdyti.
4. Abejones kelia įsitikinimas, kad įsisenėjusiai emigracijai ir demografinėi krizei suvaldyti pakanka priemonių dabartinėje Vyriausybės programoje. Atkreipiame dėmesį, kad Vyriausybės programoje nėra išskirtinai ir sistemiškai akcentuotos emigracijos bei neigiamų demografijos procesų suvaldymo priemonės. Be to, ji teapima ketverių metų – vienos LR Seimo kadencijos – laikotarpį (iki 2020 m.), per kurį suvaldyti dešimtmečius besitęsiančią demografinę krizę yra akivaizdžiai nepakeliamas uždavinys.
5. Emigracija/migracija pačios savaime nėra nei blogis, nei gėris. Grėsmingi tampa jų mastai bei iš to kylantis pavojus valstybės, tautos ir jos savitos kultūros išlikimui. Kiekviena kultūra – tai ne tik atskiros tautos, bet ir visos žmonijos turtas, kuriuo pasirūpinti yra kiekvienos tautos priedermė. O tam būtina išsaugoti Tėvynę kaip saugius namus, turėti galimybę joje oriai gyventi, kalbėti gimtąja kalba, jausti nuolatinį istorinį ir kultūrinį ryšį su savo tauta. Šiam gėriui kurti ir saugoti būtina valstybė. Tad aukščiausias tikslas, kuriam privalo tarnauti pasitikėjimo mandata gavę politikai - **tai lietuvių tautos, kalbos, kultūros ir Lietuvos valstybės išsaugojimas.**
6. Nacionalinis susitarimas masinei Lietuvos gyventojų emigracijai ir demografinėi krizei suvaldyti yra priemonė šiam aukščiausiam tikslui siekti. Jeigu siūlomas susitarimo pavadinimas nepakankamai tiksliai įvardija ir leidžia spekuliatyviai interpretuoti jo tikslą, siūlome pavadinimą sukonkretinti: **Nacionalinis susitarimas dėl lietuvių tautos, kalbos, kultūros ir Lietuvos valstybės išsaugojimo** (*Estija savo šalies Konstitucijos preambulėje yra įtvirtinusi nuostatą, kad valstybės tikslas – išsaugoti estų tautą, kalbą, kultūrą ir Estijos valstybę amžiams*¹).
7. Atkreipiame dėmesį, kad jeigu šalies politiniam elitui ir pilietiškai visuomenei nepakaks politinės valios susitarti dėl emigracijos ir demografijos iššūkių ir ilgalaikės Nacionalinės programos jiems suvaldyti, visi šiandien **kuriami reformų projektai taps beprasniai, nes dėl progresuojančios emigracijos ir neigiamų demografijos procesų padarinių išnyks pats reformų subjektas – lietuvių tauta.**

Tikime, kad Lietuvos politinis elitas, visos politinės partijos, Vyriausybė, profsąjungos, nevyriausybinės ir visuomeninės organizacijos yra pajėgios peržengti politines ambicijas ir siauresnius interesus vardan bendro ilgalaikio ir absoliutaus tikslo – **lietuvių tautos, kalbos, kultūros ir Lietuvos valstybės išsaugojimo.**

Sambūrio „Kad Lietuva neišsivaikščiotu“ (SKLN) Nacionalinis komitetas:

SKLN Komiteto pirmininkas dr. Krescencijus Stoškus (Lietuvos kultūros kongreso tarybos pirmininkas)

1 <https://www.president.ee/en/republic-of-estonia/the-constitution/index.html#I>

Nariai:

Juozas Antanavičius, profesorius, humanitarinių mokslų daktaras, Europos mokslų ir menų akademijos narys

Saulius Arlauskas, teisės mokslų daktaras, profesorius

Rita Bieliauskienė, pianistė, muzikologė, profesorė

Antanas Buračas, LMA akademikas, profesorius, Lietuvos Sąjūdžio iniciatyvinės grupės narys

Jonas Ivoška, teisininkas, advokatas

Vladas Kančiauskas, dailininkas, skulptorius

Leonardas Kairiūkštis, LMA narys, akademinė asociacija *Consilia Academica* tarybos pirmininkas

Juozas Algimantas Krištopaitis, Lietuvos mokslo istorikų ir filosofų bendrijos pirmininkas

Albinas Kusta, LMA narys emeritas, akademinė asociacija *Consilia Academica* tarybos narys

Linas Virginijus Medelis, publicistas, rašytojas

Gediminas Navaitis, psichologas, profesorius

Marius Kundrotas, politologas, publicistas, visuomenės veikėjas

Vidmantė Jasukaitytė, rašytoja, Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Akto „Dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo“ signatarė, Lietuvos rašytojų sąjungos narė, Lietuvos moterų sąjungos įkūrėja

Dainius Paukštė, teisininkas, migracijos ekspertas

Gintaras Songaila, Spaudos radijo ir televizijos rėmimo fondo direktorius

Alvydas Pauliukevičius, medicinos mokslų daktaras, profesorius

Bronius Puzinavičius, humanitarinių mokslų daktaras

Jonas Punys, technikos mokslų daktaras

Kęstutis Zaborskas, Nacionalinės antikorupcijos asociacijos atstovas

Alfonsas Vaišvila, teisės filosofas ir teoretikas, profesorius, habilituotas mokslų daktaras

Grażina Vitartaitė, tapytoja, Lietuvos dailininkų sąjungos narė

Pareiškimui pritaria:

Vytautas Rubavičius, rašytojas, humanitarinių mokslų daktaras

Romualdas Grigas, sociologas, habilituotas socialinių mokslų daktaras, LMA narys korespondentas

Albertas Kelmelis, vokiečių kalbos dėstytojas, emigrantas (Norvegija)

Jonas Mažintas, Lietuvos aviatorius, buvęs ilgametis Lietuvos aeroklubo prezidentas

Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centras:

Lietuvos žmogaus teisių asociacija – Vytautas Budnikas (SKLN narys)
Piliečių gynimo paramos fondas – Stasys Kaušinis (SKLN narys)
Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacija – Romualdas Povilaitis
Lietuvos Helsinkio grupė – Stasys Stungurys

Nevyriausybinių organizacijų koordinacinė taryba (NOKT):

Rokiškėnų klubas, NOKT pirmininkas – Algimantas Narutis
Atsargos karininkų sąjunga – dim.plk. Algimantas Vyšniauskas
Tarptautinė visuomeninė organizacija „Gervėčių klubas“ – Alfonsas Augulis (SKLN narys)
Lietuvai pagražinti draugija – Juozas Dingelis (SKLN narys)
Lietuvos Respublikos Karšto apsaugos bičiulių klubas – Antanas Burokas (SKLN narys)

VŠĮ Darnaus vystymosi centras – Liutauras Stoškus

Piliečių iniciatyvinė grupė "Už blaivią" – Juozas Dapšauskas (SKLN narys)

Graikų bendruomenė Lietuvoje – Georgios Macukatov

Asociacija „Vilniui ir Tautai“ – Saulius Povilaitis (SKLN narys)

Asociacija „Kauno tvirtovė“ – Ramūnas Kazakevičius (SKLN narys)

Nacionalinė vartotojų federacija – Alvita Armanavičienė (SKLN narė)

Lietuvos etninės kultūros organizacijų koordinavimo centras - Dalia Urbanavičienė (SKLN narė)

Lietuvos pensininkų susivienijimas – Gedvilienė Aldona Marija (SKLN narys)